

कर्नाटक सरकार

सार्वजनिक शिक्षण खाते

कलिका चेतारिके

2022-23

विद्यार्थी कृतीपुरतक

8

इयत्ता:-८ वी

प्रथम भाषा - मराठी

8th Std. Marathi First Language

समग्र शिक्षण कर्नाटक, बेंगळूरु

आणि

राज्य शिक्षण संशोधन आणि प्रशिक्षण संस्था, बेंगळूरु

ॐ AZA+I

DwAAiAgA,

ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣವೇ ಭಾರತದ ಭವಿಷ್ಯ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ 2020ನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ 2020ರ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ತರಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ವಿನ್ಯಾಸ, ಕಲಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾವೀನ್ಯತೆ, ತರಗತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮರುವಿನ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಕಾ ಸಮೃದ್ಧ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲು ಹಲವು ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ನಿಪುಣ್ ಭಾರತ್ ಮಿಷನ್, ಬುನಾದಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾ ಜ್ಞಾನ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಗೊಂಡಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೋವಿಡ್-19 ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗದಿಂದಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು ಔಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಅಡೆತಡೆಗಳಾಗಿ, ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಕಾನಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಔಪಚಾರಿಕ ಹಾಗೂ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕಲಿಕೆಯ ನಿರಂತರತೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಸಹ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಟ್ಟದ ಕಲಿಕೆ ಆಗದಿರುವುದನ್ನು ಹಲವು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತಿಳಿಸಿವೆ. ಈ ಕಲಿಕಾ ಅಂತರವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಬೇಕಿದೆ. ಸದರಿ ಕಲಿಕಾ ಅಂತರವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ 'ಕಲಿಕಾ ಚೇತರಿಕೆ' ಎಂಬ ವಿನೂತನ ಉಪಕ್ರಮವನ್ನು 2022-23ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹಿಂದಿನ ಎರಡು ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಲೇಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸಕ್ತ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಲೇಬೇಕಾದ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಕಲಿಕಾ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಲಿಕಾ ಹಾಳೆಗಳು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಮಗುವಿನ ಮುಗ್ಧ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವಂತೆ ರೂಪಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದ ಕಲಿಕಾ ನಷ್ಟವನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸಬಹುದು ಎಂಬ ಆಶಯ ನನ್ನದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಲಿಕಾ ಹಾಳೆ, ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೈಪಿಡಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾಗಿವೆ. ಶಿಕ್ಷಕರು ಕೈಪಿಡಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ವಯ ಈ ವಿನೂತನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅದರ ಅಂತಸ್ತದಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿ, ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕೆಯ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತೀರಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲಾಖೆಯ ಸರ್ವರೂ, ಪೋಷಕವರ್ಗ ಮತ್ತು ಭಾಗೀದಾರರಲ್ಲರೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಗೊಳಿಸುತ್ತೀರೆಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶುಭವಾಗಲಿ.....

ॐ ©.1.EAUÅ+i

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ
ಹಾಗೂ ಸಕಾಲ ಸಚಿವರು

ಆರಂಭಿಕ ನುಡಿ

DwAĀiAgĀ,

ಹಿಂದಿನ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕೋವಿಡ್-19ರ ಕಾರಣದಿಂದ ಔಪಚಾರಿಕ ತರಗತಿಗಳು ನಿರೀಕ್ಷೆಯಂತೆ ನಡೆಯದೇ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಕಾ ನಷ್ಟ ಉಂಟಾಗಿರುವುದು ತೋಚನೀಯ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕಲಿಕಾ ಅಂತರ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಏರುಪೇರುಗಳೂ ಉಂಟಾಗಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ, ಕಲಿಕಾ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು 2022-23ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕಲಿಕಾ ಚೇತರಿಕೆ ಉಪಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಬುನಾದಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಪ್ರಥಮ ಆದ್ಯತೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಕಲಿಕೆಗೆ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಬುನಾದಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾಜ್ಞಾನ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಯಾ ತರಗತಿಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಲಿಕಾ ಫಲಗಳೊಂದಿಗೆ ಬುನಾದಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾಜ್ಞಾನದ ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಂತರ್ಗತಗೊಳಿಸಿ ಕಲಿಕಾ ಚೇತರಿಕೆ ಉಪಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ಕಲಿಕಾ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ತಾವು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಬುನಾದಿ ಕಲಿಕಾ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅನುಕೂಲಿಸುವಿರಿ ಹಾಗೂ ಕಲಿಕಾ ಅಂತರವನ್ನು ಪೂರೈಸುವಿರಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದನ್ನು ಶಾಲಾಧಾರಿತವಾಗಿ ಮೌಲ್ಯಾಂಕನ ಮಾಡುತ್ತಾ ನಿಗದಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಗಳಿಗೆಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ಎಂದು ನಂಬಿರುತ್ತೇನೆ. ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಾಧ್ಯ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು

ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು
ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕರ್ನಾಟಕ

ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕ ನುಡಿ

DwAĀiAgĀ,

ಹೊಸ ಶತಮಾನದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ-2020ರ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಕೋವಿಡ್ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಕಳೆದ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವಿದ್ಯಾಗಮ, ಸಂವೇದದಂತಹ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಉಪಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ನಡುವೆಯೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲಿಕಾ ಅಂತರ ಉಂಟಾಗಿರುವುದು ವಾಸ್ತವದ ಸಂಗತಿ. ಕಲಿಕಾ ನಷ್ಟ, ಕಲಿಕಾ ಅಂತರ ಪೂರೈಸುವ ಯೋಜನೆಯೇ 'ಕಲಿಕಾ ಚೇತರಿಕೆ' ಉಪಕ್ರಮ. ಈ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತ ಉಪಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಬುನಾದಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾಜ್ಞಾನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಹಿಂದಿನ ಎರಡು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷಗಳ ಆಯ್ದ ಕಲಿಕಾಫಲಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಕ್ತ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಲೇಬೇಕಾದ ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಕಲಿಕಾಫಲಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಕಲಿಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ 'ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೈಪಿಡಿ' ಮತ್ತು ಶಿಶುಕೇಂದ್ರಿತ ಕಲಿಕಾ ಪೂರಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ 'ಕಲಿಕಾ ಹಾಳೆ'ಗಳ ಪುಸ್ತಕ ಎಂಬ ಎರಡು ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಸೃಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಲಿಕಾ ಹಾಳೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಲಿಯಲೇಬೇಕಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾಫಲಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕಾ ನಷ್ಟವನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸಲು ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗೀದಾರರು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ಈ ಮೂಲಕ ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ಇಲಾಖಾ ಮಿತ್ರರು ಮತ್ತು ಅಜೀಂ ಪ್ರೇಮ್‌ಜೀ ಫೌಂಡೇಶನ್ ಇವರಿಗೆ ಅಭಿನಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶುಭವಾಗಲಿ.

ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು

ನಿರ್ದೇಶಕರು

ರಾಜ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಇಲಾಖೆ
ಬೆಂಗಳೂರು

संकल्पना आणि मार्गदर्शन

डॉ. एस्. सेल्वकुमार भा.प्र.से. मुख्य कार्यदर्शी, प्राथमिक आणि माध्यमिक शिक्षण विभाग, बेंगळूर.	डॉ. विशाल आर्. भा.प्र.से. आयुक्त, सार्वजनिक शिक्षण विभाग, बेंगळूर
श्रीमती पल्लवी आकुराती भा.प्र.से. राज्य योजना निर्देशक, समग्र शिक्षण कर्नाटक, बेंगळूर.	श्रीमती सुमंगल व्ही. निर्देशक, डी.एस्.ई.आर्.टी, बेंगळूर.

साहित्य रचना समिती

श्री.बी.बी.कोंडसकोप स.शि. न्यू इंग्लिश स्कूल मुतगा, बेळगावी ग्रामीण.	श्रीमती.डॉ.सुदीपा हंडे स.शि. सरकारी उच्च प्राथमिक मराठी शाळा काटगाळी , ता.खानापूर, जि. बेळगांव
श्री.जी.जी.पाटील स.शि. B.H.S.आंबेवाडी, बेळगावी ग्रामीण.	कु.रूपाली नाईक स.शि. सरकारी मराठी माध्यमिक शाळा, कल्लेहोळ, बेळगावी ग्रामीण.
श्रीमती.एस डी.पाटील स.शि. S.S.H.S कडोली बेळगावी ग्रामीण.	श्रीमती.विद्या.पाटील स.शि. S.S.H.S येळूर बेळगावी ग्रामीण.

परीशिलक

श्री महेश उत्तुरकर स शि ,सरकारी सरस्वती माध्यमिक शाळा शहापूर बेळगावी	श्री बालाजी जाधव .सरकारी मराठी माध्यमिक शाळा आमटे .ता.खानापूर, जि. बेळगांव
--	--

भागीदार

अजीम प्रेमजी फाँडेशन, बेंगळूर

संयोजक

इ.व्ही.जी. विभाग, डी.एस्.ई.आर्.टी, बेंगळूर.

अ.क्र.	अध्ययन निष्पत्ती	पृष्ठ सं.
1.	वेगवेगळे ऐकलेले आवाज व त्यांचा अनुभव उदा. पाउस वारा,रेल्वे,बस,पक्षी, वारा इ. वेगवेगळ्या वस्तूंना केलेला स्पर्श व त्याची जाणीव. घेतलेल्या चवींचे अनुभव इत्यादी स्वताच्या पद्धतीने शिक्षक विद्यार्थ्यांसमोर व्यक्त करतात.	1-14
2.	नवीन शब्दांचा वापरासाठी उत्सुकता दर्शवितात आणि त्यांचा अर्थ समजून घेण्यासाठी शब्दकोशाचा वापर करतात.	15-25
3.	रेडिओ, टी.व्ही, वर्तमानपत्र, इंटरनेटवर पाहिलेल्या, ऐकलेल्या बातम्या आपल्या भाषेत किंवा शब्दात सांगतात.	26-34
4.	आपल्या स्थानिक परिसरातील लोककथा, लोकगीते, बालगीते इत्यादीबाबत चर्चा करतात आणि हस्तकला, शिल्पकला, कला, नृत्यकला यांच्या आवडी बाबत चर्चा करतात.	35-52
5.	संवेदनशील घटका संबंधीचे तार्किक मत लेखी स्वरूपात मांडतात. तसेच भिक्तीपत्रके, मासिकातील वर्तमान पत्रातील कात्रणे संग्रहित करून त्यावर विश्लेषण करतात. ऋतूमानातील बदल व संताचे साहित्य प्राप्त करतात.	53-71
6.	कविता, कथा, नाटक, निबंध, प्रहसन, विचार, गोष्टी इतकेच नव्हे तर जुनी मराठी मध्ययुगीन अभंग , लोकगीते, श्लोक, आत्मकथा, जीवनचरित्र, प्रवासवर्णन वाचून ऐकून अर्थ जाणून घेतात विषयानुसार होणाऱ्या चर्चांमध्ये सहभागी होऊन मत व्यक्त करतात.	72-81
7.	वेगवेगळ्या स्वरूपात असलेले जात, धर्म, लिंग, आचार, विचार, वेशभूषा याविषयी आपल्या मित्र-मैत्रिणींना, शिक्षक आणि कुटुंबातील सदस्यांना विद्यार्थी त्यांना पडलेले वेगवेगळे प्रश्न	82-98

8.	अभिव्यक्त करण्याचा वेगवेगळ्या शैली आणि स्वरूप ओळखतात आणि आपण स्वतः लिखाणात त्याला गुंफतात. कविता, कथा, निबंध इत्यादी आणि कथा, नाटक, काव्य, जीवनचरित्र आत्मकथन यातील विचार आणि प्रसंग यांचे आपल्या पद्धतीने सृजनात्मकरित्या व्यक्त करतात.	99-111
9.	टिप्पणी, अहवाल, निबंधलेखन, पत्रलेखन, जाहिरात प्रकटन इत्यादी दैनंदिन व्यवहाराशी संबंधित संदर्भानुसार लेखी कौशल्ये विकसित करून घेतात.	112-124
10	काव्यवाचन त्यातीलछंद, अलंकार, यमक, आणि व्याकरणाची वैशिष्ट्ये जाणून घेऊन देशी विदेशी शब्द, तत्सम-तदभव, नामविभक्ती, क्रियापद अव्यय इत्यादी व्याकरणाचे घटक जाणून घेतात आणि शब्द संग्रह वाढवितात.	125-134
11.	वेगवेगळ्या संदर्भांचा विविध उद्देशासाठी केल्या जाणाऱ्या विविध विषयांच्या लेखनाला योग्य शब्द वाक्यप्रचार यांचा प्रयोग करतात.	135-142
12	वेगवेगळ्या उद्देशाच्या लिखानानुसार विविध विषयातील लिखाणामध्ये लेखन चिन्हांचा योग्य रीतीने वापर करतात .	143-151

अध्ययन निष्पत्ती पुर्तीचे माहेवार वेळापत्रक

अ.क्र.	महिना	साध्यकरावयाची अध्ययन निष्पत्ती	संबंधित पाठ क्रमांक	शेरा
1	मे	1	2, 4, 8, 20	FA - 1
2	जून	2	19, 20, 16, 14	जुलै 2 रा
3	जुलै	3	9, 12, 22, 2	आठवडा
4	ऑगस्ट	4, 5	2, 14, 16/1, 7,12, 13, 18	FA -2
5	सप्टेंबर	6	1, 2, 6, 10,14	सप्टेंबर 2 रा आठवडा SA-1 सप्टेंबर शेवटचा आठवडा
6	ऑक्टोबर	--		FA -3
7	नोव्हेंबर	7, 8	11 / 1, 2, 6, 10, 14	डिसेंबर
8	डिसेंबर	10 ,9	4, 11, 19, 21/5	शेवटचा आठवडा
9	जानेवारी	11	-	
10	फेब्रुवारी	12	2	
11	मार्च	-	-	SA-2 मार्च शेवटचा आठवडा

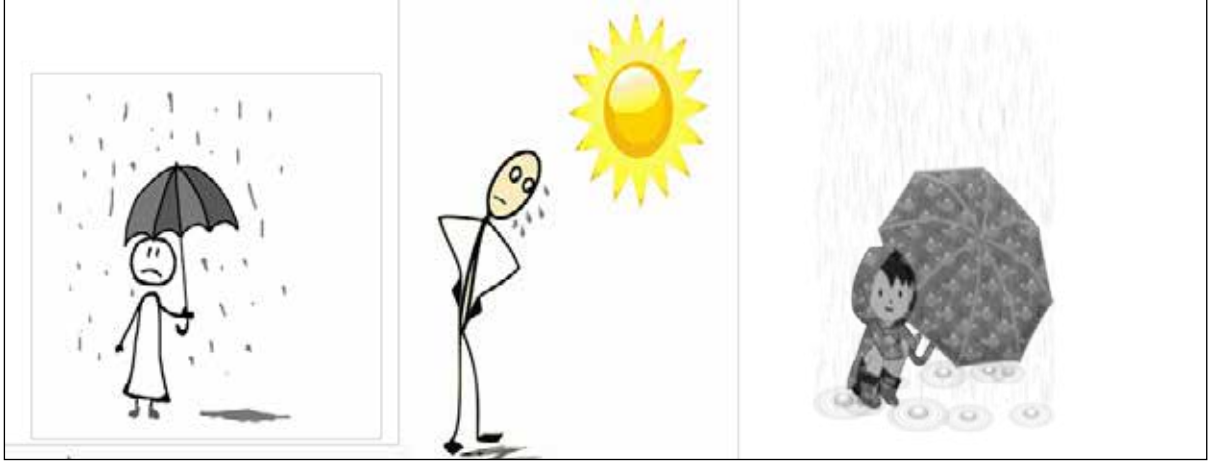
टिप:-शिक्षण खात्याच्या सुचनानुसार मूल्यमापन घ्यावे.

अध्ययन निष्पत्ती क्र 8.1

अध्ययन निष्पत्ती : वेगवेगळे ऐकलेले आवाज व त्यांचा अनुभव उदा. पाऊस, वारा, रेल्वे, बस, पक्षी, वारा इ. वेगवेगळ्या वस्तूंना केलेला स्पर्श व त्याची जाणीव. घेतलेल्या चर्चीचे अनुभव इत्यादी स्वताच्या पद्धतीने शिक्षक विद्यार्थ्यांसमोर व्यक्त करतात.

विद्यार्थी कृती क्रं. 1.1अ

खालील चित्रांचे बारकाईने निरीक्षण करून चित्रात काय काय घडामोडी घडत आहेत , त्याची माहिती घेऊन कोणकोणत्या ऋतूंचे आकलन होते ते खालील तक्त्यात भरा व चित्रावरून कोणकोणते आवाज तुम्हाला जाणवतात ते तक्त्यात भरा.

क्र	चित्रातील दृष्य	येणारा आवाज
1	छत्रीवर पडणारे पाणी	
2	धबधब्याचा आवाज	
3	विजांचा आवाज	
4	ढगांचा आवाज	
5	पक्षांचा आवाज	
6	घोड्यांच्या टापाचा आवाज	

क्र	चित्रातील दृष्य	ऋतू
1		
2		
3		
4		
5		
6		

अध्ययन कृती क्रम 1.1 ब

खालील चित्राचे वर्णन तुमच्या शब्दामध्ये करा.

पावसाळ्यात निसर्गातून येणाऱ्या विविध अवाजांची यादी करा.

उदा. धबधबा

विद्यार्थी अध्ययन कृती क्रम 1.2

शिक्षकाकडून विविध आवाजाचे महत्व समजून घेऊन खालिल चित्रातील पशु,पक्षी तसेच नैसर्गिक आवाज यांची दिलेल्या तक्त्यात नोंद करा.

क्र	पशु, पक्षी व इतर	आवाज

रूग्ण वाहिकेच्या आवाजाचे महत्व लिही

विद्यार्थी अध्ययन कृती क्रम 1.3

कृतीचे नांव - आनंद चवीचा

तुम्ही माहिती करून घेतलेल्या सकस अन्न पदार्थांची, फळांची व भाज्यांची वेगवेगळी यादी खालील चित्रांना अनुसरून करा.

सकस पदार्थांची यादी

भाज्यांची यादी

फळांची यादी

अध्ययन कृती क्रमांक - 1.5 अ

खालील कवितेचे बारकाईने वाचन करून कोणकोणत्या स्पर्शाचे वर्णन केलेले आहे ते कवितेतून शोधून स्पर्श झाल्यानंतर काय काय होते ते खाली लिहा.

स्पर्श तुझ्या शब्दांचा

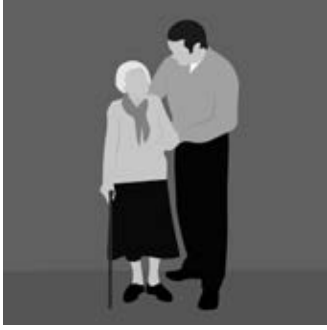
मृगाचे ढग जमू लागले, या खुल्या नभांत
पहिल्यांदा पाहिले तुला, माझ्या दारात
“मी सुगंधा राणे” स्पर्श तुझ्या शब्दांचा
वर्षाव झाला मजवर, सुगंधी रातराणीचा...

सतत तुझ्या स्मरणात, दिन रात रंगली
प्रगतीच्या वाटेवर, यशाने साथ सोडला
“दे पाय अपयशाच्या मस्तकावरी” स्पर्श तुझ्या शब्दांचा
उज्वल यशाने वर्षाव झाला, मान-सन्मानाचा...

उच्च शिक्षण घेत होता, साबकाराच्या कर्जात
वडिलांच्या निधनाने झाला, आम्हांवर आघात
“दे कुटुंबाला आधार” स्पर्श तुझ्या शब्दांचा
स्वप्नांतुनी जाग येता, केला कडेलोट भावनांचा...

राष्ट्रास गरज तुझी, वडिलांचे शब्द गुंजती कानात
वातानुकुलीत नोकरी, का उतरावे रण मैदानात
“पुत्र तू या राष्ट्रदेवाचा” स्पर्श तुझ्या शब्दांचा
रणी नरसंहार केला, त्या परकिय शत्रूचा...

कृती 1.5 क: चित्रे पाहून त्या चित्रांमधून कोणत्या स्पर्शाचा अर्थबोध होतो? त्या स्पर्शाच्या संवेदना समजून घेऊन ते वर्णन करा.

विद्यार्थी मूल्यमापन कृती 01

कृती 1

1.1 स्पर्श आधारीत चित्रांच्या जोडया जुळवा.

काटेरी

मऊमऊ

गरम

थंडगार

गुळगुळीत

1.2 गटात न जुळणारा शब्द ओळखून लिहा.

1. रबर, पेन्सील, पेन, उदबत्ती
2. सिमेंट, वीट, वाळू, हातोडा
3. ऊस, कापूस, सूत, कापड
4. गहू, ज्वारी, तांदूळ, काकडी
5. कांदा, लसूण, शेवया, बटाटा

1.3 आपल्या आजूबाजूला किंवा घरातील कोणकोणत्या वस्तूना स्पर्श केल्यास आपल्याला इजा होऊ शकते ते लिहा.

कृती 2

2.1 चित्राना रंग देऊन चवीचे वर्णन लिहा.

2.2 प्रत्येक विद्यार्थ्यांने अनुभवलेले / खाल्लेले चवीचे पदार्थ लिहा.

खारट	तिखट	गोड	आंबट	तूरट
-----	-----	-----	-----	-----
-----	-----	-----	-----	-----
-----	-----	-----	-----	-----
-----	-----	-----	-----	-----
-----	-----	-----	-----	-----
-----	-----	-----	-----	-----

2.3 तुला आवडणारा पदार्थ व त्याची चव तक्त्यात नोंद कर.

अ.क्र.	आवडणारा पदार्थ	चव
1	मध	गोड
2		
3		
4		
5		

2.4 तुम्हाला आलेल्या एखाद्या चांगल्या किंवा वाईट चवीचा अनुभव थोडक्यात तुमच्या शब्दात लिहा.

कृती 3

3.1 खालील तक्त्यात वस्तु स्पर्श जाणिवेने झालेले ज्ञान व पदार्थ तक्त्यात लिही.

क्र	थंड	गरम	कठीण	मऊ	चिकट	लवचिक	खडबडीत
1							
2							
3							
4							

3.2 तुम्ही वाचलेल्या, ऐकलेल्या सूचना किंवा उपदेशांची आठवण करून तक्त्यातील शब्दांचे वाक्यात उपयोग करा. (चांगले व वाईट)

मऊ	1	झोपण्यासाठी अतिमऊ अंथरण घेऊ नये.
	2	
	3	
कठीण	1	
	2	
	3	
थंड	1	
	2	
	3	
गरम	1	
	2	
	3	

अध्ययन निष्पत्ती आत्मसात बाबतचे विद्यार्थी मूल्यमापन स्तर					प्राप्त स्तर
स्तर -1	स्तर -2	स्तर -3	स्तर -4	स्तर -5	
आत्मसात करू पाहतो.	जाणून घेत आहे.	आत्मसात-प्रगती दिसत आहे.	आत्मसात केला आहे	उत्तम प्रकारे आत्मसात करून, निष्पत्तीबाबत जाणून घेऊन आपल्या दैनंदिन बोलीभाषेत वापर करतो आहे.	

अध्ययन निष्पत्ती क्रमांक – 8.2

अध्ययन निष्पत्ती: नवीन शब्दांच्या वापरासाठी उत्सुकता दर्शवितात आणि त्यांचा अर्थ समजून घेण्यासाठी शब्दकोशाचा वापर करतात.

अध्ययन कृती क्रमांक – 2.1

खालील उतारा वाचा आणि त्यातील अपरिचित शब्दांची यादी करून त्यांचे अर्थ शब्दकोशांच्या सहाय्याने शोधून लिहा.-

कोकणातल्या समुद्र किनाऱ्याजवळच्या एका गावी सहज सहलीसाठी गेलो होतो. सोबत परिवार होता. निसर्गाच्या सहवासात दोन दिवस राहावं, जरा परिसर बदल अनुभवावा असं काहीस मनात होतं आणि तसच घडत होते. आम्हा साऱ्यांची मनं मोकळे आकाश पाहून फुलून आली होती. कौलारू छपरांची घरं, अंगणपरसातली माडापोफळीची, फणसाची झाडं, लाल मातीच्या पायवाटा, समुद्राची अखंड गाज आणि हवेत तरळणारा एक समुद्रकाठच्या गावमातीचा गंध मन थाऱ्यावर होतं आणि नव्हतंही.

संध्याकाळची वेळ होती. वर्दळ असलेला समुद्र किनारा दूरवर पसरलेली फिकट पिवळ्या वाळुची पुळण उन कलतं झालेलं, समुद्राच्या उसळत्या लाटा सोनेरी रंग माखून किनाऱ्याकडे परतत होत्या. समुद्रावर दूर क्षितिजाच्या पलीकडं तो तेजाचा गोळा केशरी झालेला होता. साऱ्या वस्तूमानावर एक विलक्षण मोहिनी पसरलेली. काही पर्यटकांचे, तरुण मुलांचे सूर्यास्ताचा फोटो काढण्याचे प्रयत्न चाललेले. सूर्य अथांग पाण्यात बुडतानाचे दृश्य पाहताना शब्द मावळले.

मी आता पायातल्या चपला काढून पुळणीवर ठेवल्या साऱ्यातून स्वतःला बाजूला सारून समुद्राचा झालो. मला वाटलं एक अपार मोकळीक आणि असीम सुंदरता माझ्या आत आणि बाहेर पसरलीय आणि तीच सर्वदूर ही आहे असं विहंगम दृष्य पाहत होतो

शब्द

अर्थ

1) आकाश

2) निसर्ग

3) घर

4) गंध

5) क्षितिज

6) पर्यटक

7) समुद्र

8) विहंगम

अध्ययन कृती क्रमांक 2.2

खाली दिलेल्या शब्दांचे अर्थ लिहून त्यांचा वाक्यात उपयोग करून लिहा –

नमुना – दुर्लभ - मिळण्यास कठीण

वाक्य – हल्ली जुन्या परंपरांचे दर्शन दुर्लभ झाले आहे.

शब्द -

1) शहाळे:-

वाक्य -----

2) आत्मसिद्धः -

वाक्य -----

3) खबरः:-

वाक्य -----

4) कृतज्ञताः –

वाक्य-----

5) गेरू :-

वाक्य -----

6) ताटी :-

वाक्य -----

7) पाथरवट :-

वाक्य -----

8) सृजनशील :-

वाक्य -----

अध्ययन कृती क्रमांक 2.3

खाली काही शब्द व त्यांचे अर्थ दिले आहेत. त्याच्या योग्य जोड्या जुळवा आणि दिलेल्या जागेत भरा.

अ	ब	
1) कुरूप	आश्चर्यकारक	-----
2) इशारा	अभ्यास	-----
3) सार्थक	नैसर्गिक	-----
4) समाधान	अचानक	-----
5) जंजाळ	सही	-----
6) अद्भुत	सूचना	-----
7) स्वाभाविक	विद्रूप	-----
8) साधना	तृप्ती	-----
9) अकस्मात	सफल	-----
10) स्वाक्षरी	कटकट	-----

अध्ययन कृती क्रमांक 2.4

अ) द्विअर्थी शब्द अर्थासहित तक्त्यात लिही.

शब्द	पहिला अर्थ	दुसरा अर्थ
वर-	-----	-----
दिन-	-----	-----
कर-	-----	-----
नाव-	-----	-----
पाव-	-----	-----

ब) द्विअर्थी शब्द प्रसंगांची वाक्ये लिहा.

वर	-----
वर	-----
मेघा	-----
मेघा	-----
सुमन	-----
सुमन	-----
पाठ	-----
पाठ	-----

अध्ययन कृती क्रमांक 2.5

तू वाचत असलेल्या पाठातील शब्दांच्या जाती तक्त्यात लिही.

अ) पाठाचे नाव :-----

नाम	
सर्वनाम	
विशेषण	
क्रियापद	

ब) पाठाचे नाव :-----

क्रियाविशेषण	
शब्दयोगी अव्यय	
उभयान्वयी अव्यय	
केवलप्रयोगी अव्यय	

मूल्यमापन कृती क्रमांक - 1

अ) पाठ क्र. 13 'माझी मुक्ताई' या कवितेतील आठ ओळी लिही व त्यातील अपरिचित शब्दांची यादी करून अर्थ लिही (खालील चौकटीत लिही)

	शब्द	अर्थ
1		
2		
3		
4		
5		

ब) शब्दांचा अर्थ लिही व वाक्यात उपयोग कर.

1) जलद : -----

2) दंड:- -----

3) शक्ती:-----

4) रक्षण:-----

5) गगन :-----

- तू समजून घेतलेले कोणतेही नवीन दहा शब्द अर्थासहित लिही

मूल्यमापन कृती क्रमांक - 2

अ) दहा शब्द व अर्थ यांच्या जोड्या जुळव व मोकळ्या जागेत भर.

अ	ब	
1) अतिथी	द्वाड	-----
2) निलंबन	चोरी	-----
3) किळस	पाहुणा	-----
4) खट्याळ	बडतर्फ	-----
5) गोपनीय	कंटाळा	-----
6) तस्करी	गुप्त	-----

ब) शब्द व त्याचे अनेक अर्थ लिही

उदा - निष्फळ = वाया, व्यर्थ, विनाकारण

- 1) -----
- 2) -----
- 3) -----
- 4) -----
- 5) -----
- 6) -----
- 7) -----
- 8) -----
- 9) -----
- 10) -----

क) खाली दिलेल्या अनेकार्थी शब्दाचा वापर करून स्वरचित वाक्य लिही.

- 1) दिन -----
- 2) वर -----
- 3) कर -----
- 4) सुमन -----
- 5) नाम -----

मूल्यमापन कृती क्रमांक – 3

शब्दाच्या जाती योग्य क्रमाने व्याख्ये सह लिही

- 1) -----
- 2) -----
- 3) -----
- 4) -----
- 5) -----
- 6) -----
- 7) -----
- 8) -----

I) नाम व क्रियापदाची व्याख्या लिही. व प्रत्येकी चार उदाहरणे लिही.

1. नाम:-----

2. क्रियापद: -----

II) विविध सर्वनामांचा वापर करून पाच वाक्ये लिही.

- 1) -----
- 2) -----
- 3) -----
- 4) -----
- 5) -----

III) विशेषण असलेली चार वाक्ये लिही.

- 1) -----
- 2) -----
- 3) -----
- 4) -----
- 5) -----

IV) उद्गारवाचक चार वाक्य लिही

- 1) -----
- 2) -----
- 3) -----
- 4) -----
- 5) -----

- विशेषण व क्रियाविशेषण तक्त्यात लिही

तक्ता

विशेषण	क्रियाविशेषण

अध्ययन निष्पत्ती आत्मसात बाबतचे विद्यार्थी मूल्यमापन स्तर					प्राप्त स्तर
स्तर -1	स्तर -2	स्तर -3	स्तर -4	स्तर -5	
आत्मसात करू पाहतो.	जाणून घेत आहे.	आत्मसात-प्रगती दिसत आहे.	आत्मसात केला आहे	उत्तम प्रकारे आत्मसात करून, निष्पत्तीबाबत जाणून घेऊन आपल्या दैनंदिन बोलीभाषेत वापर करतो आहे.	① ② ③ ④ ⑤

अध्ययन निष्पत्ती: 8.3

अध्ययन निष्पत्ती: रेडिओ, टी.व्ही, वर्तमानपत्र, इंटरनेटवर पाहिलेल्या, ऐकलेल्या बातम्या आपल्या भाषेत किंवा शब्दात सांगतात.

अध्ययन कृती 3.1

कृतीचे नाव: संपर्क साधनांचा वापर

कृती 3.1 खाली दिलेल्या संपर्क साधनांचा वापर आपण कशाप्रकार करतो?

1) स्वतःच्या शब्दांमध्ये चार-पाच वाक्यात लिहा.

1		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
2		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
3		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

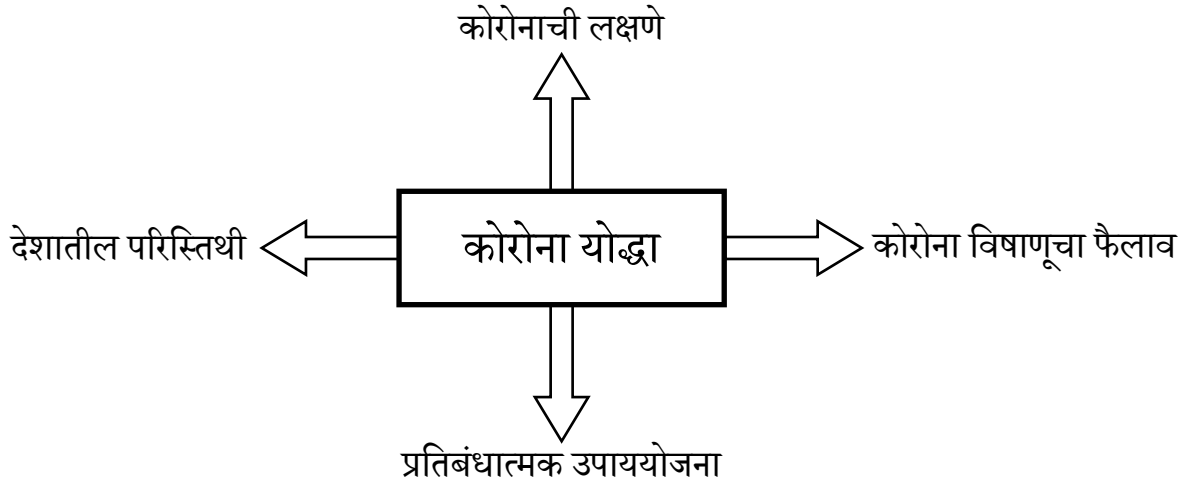
4

अध्ययन कृती: 3.2 कोविड19- महामारी

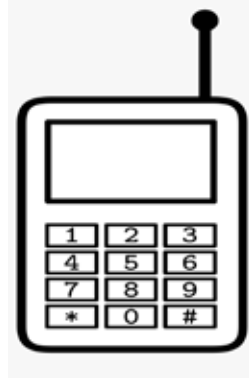
कृती: 3.2 कोविड19- या विषाणूमुळे आपल्या जीवनावर झालेला विपरीत परिणाम लिहा.

खालील मुद्द्यांच्या आधारे खालील चौकटीतील घटकाचे आत्मकथन लिहा.

अध्ययन कृती: 3.3 भ्रमणध्वनी (मोबाईल)

कृती: 3.3 खालील चित्र पाहून त्या विषयी दहा ते पंधरा ओळी फायदे व तोटे लिहा.

कृती 3.5 ब मीनाची तुम्हाला आवडणारी युट्यूबवरील गोष्ट बघून समजून घेऊन स्वतःच्या शब्दात गोष्ट लिहा. <https://youtu.be/aULDmjK96BE>

अध्ययन निष्पत्ती क्र. : 8.4

आपल्या स्थानिक परिसरातील लोककथा, लोकगीते, बालगीते इत्यादीबाबत चर्चा करतात आणि हस्तकला, शिल्पकला, कला, नृत्यकला यांच्या आवडी बाबत चर्चा करतात.

अध्ययन कृती क्रमांक – 4.1

कृतीचे नाव - 'गाथा लोक कथेची'

अ) शिक्षकांनी ऐकविलेल्या कथेविषयी प्रश्नांची उत्तरे लिही.

1) कथेचे नाव कोणते ?

2) कथेचे लेखक कोण ?

3) कथेतील कथानके कोण कोणती ?

4) कथेचा थोडक्यात बोध लिही ?

ब) तू वाचलेल्या कथा पुस्तकांची नावे लिही.

A series of 25 horizontal dashed lines for writing, arranged in a grid within a gray border.

अध्ययन कृती – 4.3

कृतीचे नाव – हस्तकला एक कार्यकुशलता

- 1) हस्तकला केंद्रामध्ये तयार होणाऱ्या वेगवेगळ्या हस्त साहित्यांची नावे लिही.

2. खालील चित्रे पाहून विविध कला ओळख व नावे लिहून वर्णन कर.

- कर्नाटकातील काही प्रसिद्ध शिल्पकला स्थळांची नावे लिही.

आ) चित्र ओळखून नाव व ठिकाण लिही.

अध्ययन कृती क्रमांक - 4.5 कृतीचे नाव – नृत्य कला एक अद्वितीय कला

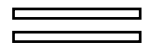
1. भारतातील विविध नृत्य प्रकारांची नावे लिही.

2. तू किंवा तुझ्या मित्र/मैत्रिणीने शाळेत सादर केलेल्या नृत्यांची नावे लिही.

3. तुला माहित असणारे प्रसिद्ध कलाकार आणि त्यांच्या कला लिही.

विद्यार्थी स्व मूल्यमापन

शिक्षकांचे मूल्यमापन

श्रेणी	सही

घटक खूप आवडला = 5 , मध्यम = 3, साधारण = 2

मूल्यमापन कृती - 2

अ) हस्त कारागिर तयार करतात त्या योग्य वस्तू व कारागिर यांच्या जोड्या लिही.

1. सुतार - दागिने

2. सोनार - मडकी

3. लोहार - कपडे

4. कुंभार - खुर्ची

5. शिंपी - बुट्या

6. बुरुड समाज - विळे

ब) कुंभार, सुतार या हस्तकला केंद्राचे महत्व व संवर्धन उपाय लिही.

क) तुड़या गावामध्ये असणाऱ्या हस्त कला केंद्रांची सविस्तर माहिती लिही.

ड) विविध कला व त्यात निपून कलाकारांची नावे लिही.

उदा – गायन – भारतरत्न कै.लता मंगेशकर

1) अभिनय : – -----

2) खेळ : -----

3) नृत्य : -----

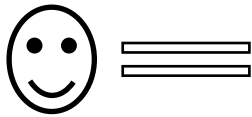
4) विनोदी कलाकार :-----

5) भाषण : -----

इ) तुला आवडणाऱ्या कलेचे नाव व तू सराव कसा करतोस ते लिही.

ई) कलाक्षेत्रातील माझी आवडता व्यक्ती – या वर तुझे विचार लिही.

विद्यार्थी स्व मूल्यमापन

शिक्षकांचे मूल्यमापन

श्रेणी	सही

घटक खूप आवडला = 5 , मध्यम = 3, साधारण = 2

2. कर्नाटकातील कोणत्याही पाच शिल्पकलांची नावे लिही.

3. राज्य व नृत्य प्रकार यांच्या योग्य जोड्या जुळव आणि रिकामी जागेत लिही.

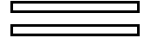
1. यक्षगाण	-		महाराष्ट्र
2. भांगडा	-		ओडिसा
3. भरतनाट्यम	-		पंजाब
4. ओडिया	-		कर्नाटक
5. लावणी	-		आंध्रप्रदेश

4. नृत्य व व्यायाम यामधील परस्पर संबंध लिही.

5. विविध नृत्य प्रकारची वर्तमान पत्रातील कात्रणे चिकटवा.

विद्यार्थी स्व मूल्यमापन

शिक्षकांचे मूल्यमापन

श्रेणी	सही

घटक खूप आवडला = 5 , मध्यम = 3, साधारण = 2

अध्ययन निष्पत्ती आत्मसात बाबतचे विद्यार्थी मूल्यमापन स्तर					प्राप्त स्तर
स्तर -1	स्तर -2	स्तर -3	स्तर -4	स्तर -5	
आत्मसात करू पाहतो.	जाणून घेत आहे.	आत्मसात-प्रगती दिसत आहे.	आत्मसात केला आहे	उत्तम प्रकारे आत्मसात करून, निष्पत्तीबाबत जाणून घेऊन आपल्या दैनंदिन बोलीभाषेत वापर करतो आहे.	

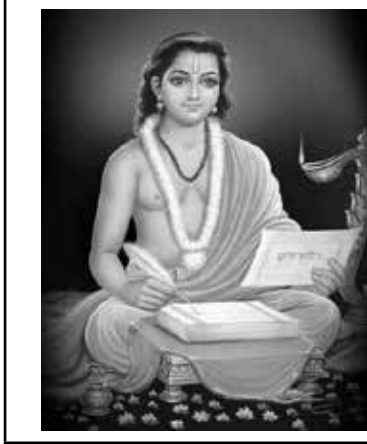
अध्ययन निष्पत्ती : 8.5

संवेदनशील घटका संबंधीचे तार्किक मत लेखी स्वरूपात मांडतात. तसेच भिंती पत्रके वर्तमानपत्रातील / मासिकातील कात्रणे संग्रहित करून त्यावर विश्लेषण करून ज्ञान संपादन करतात. ऋतू मानातील बदल व संतांचे साहित्य याविषयी माहिती प्राप्त करतात.

अध्ययन कृती क्रमांक : 1.5

कृतीचे नांव - 'संत महिमा'

संतांची चित्रे पाहून त्यांची माहिती लिहा.

1. वरील चित्रातील संत ओळखून खाली माहिती लिहा.

2. संत ज्ञानेश्वरांच्या पुस्तकांची यादी करा.

3. बहिणाबाई चौधरींनी लिहिलेला काव्यसंग्रह कोणता? त्यातील कांही कवितांची यादी करा.

अध्ययन कृती क्रमांक : 5.2

कृतीचे नांव - 'वार्तालाप'

वर्तमान पत्रातून आलेल्या पाऊसामुळे झालेल्या नुकसानीचा उतारा वाचा व खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

परभणी वार्ताहर- दैनिक सकाळ

परभणी जिल्ह्यातील आठही तालुक्यांना बुधवारी मध्यरात्री अवकाळी पावसाचा तडाखा बसला. गारपीटीमुळे काढणीला आलेले गहू, ज्वारी, हरबरा या पिकांसह संत्री आणि आंबा फळांचे मोठे नुकसान झाले. या नुकसानीचे तात्काळ पंचनामे करण्याची मागणी शेतकऱ्यांमधून होत आहे..

जिल्ह्यातील बहुतांश भागात पावसाने जोरदार हजेरी लावली होती. त्यानंतर पुन्हा दुसऱ्या दिवशी गुरुवारीदेखील परभणी तालुक्यासह मानवत, सेलू, पालम, पूर्णा, गंगाखेड, सोनपेठ आणि जिंतूर या तालुक्यांमध्ये कमी-अधिक प्रमाणात गारपीट, पाऊस आणि वादळी वाऱ्याचा कहर बरसला. परभणी तालुक्यातील महातपुरी मंडळात तब्बल 19 मिलिमीटर पावसाची नोंद झाली आहे. तर परभणी परिसरात 8.8 मिलिमीटर पाऊस पडला. याशिवाय लिमला, ताडकळस आदी परिसरात देखील मोठ्या प्रमाणात वादळी पाऊस झाल्याने आंबा आणि संत्री या फळांचे मोठे नुकसान झाले आहे.

1) पावसामुळे झालेल्या नुकसानीचे वर्णन करा?

2) कोणकोणत्या पिकांचे नुकसान झाले आहे?

3) कोणकोणत्या फळांचे नुकसान झाले आहे?

4) 19 मिली मिटर पावसाची नोंद कुठे झाली आहे?

5) कोणकोणत्या तालुक्यात गारपीठ झाली?

अध्ययन कृती क्रमांक : 5.3

कृतीचे नांव - 'दक्षता'

अपघाताचे चित्र निरखून पहा आणि तर्काच्या आधारे अपघात कसा झाला असेल ते जाणून घेऊन खाली दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

1) अपघात कोणकोणत्या वाहनांचा झाला आहे?

2) अपघात होऊ नये म्हणून आपण कोणती दक्षता घ्यावी?

3) विविध वाहनांची यादी करा?

4) तुम्ही पाहिलेल्या एखाद्या अपघाताचे वर्णन तुमच्या शब्दात करा?

5) चित्रात दिलेल्या वाहतूक चिन्हांची माहिती करून घेऊन त्यांची नावे लिहा.

 STOP	 GIVE WAY	 STRAIGHT THROUGH NO ENTRY	 PEDESTRIAN PROHIBITED	 HORN PROHIBITED
 NO PARKING	 NO STOPPING OR STANDING	 SPEED LIMITED 50	 RIGHT HAND CURVE	 LEFT HAND CURVE
 RIGHT HAND TURN BEND	 LEFT HAND TURN BEND	 NARROW ROAD AHEAD	 NARROW BRIDGE	 PEDESTRIAN CROSSING
 SCHOOL AHEAD	 ROUND ABOUT	 DANGEROUS DIP	 HUMP OR BUMP	 BARRICADE AHEAD

अध्ययन कृती क्रमांक : 5.4

कृतीचे नांव - 'सामाजीक समस्या'

भारतातील विविध समस्यांची माहिती करून घ्या आणि खालील भिंती पत्रकाना अनुसरून दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

बालमजूर

स्त्रिभ्रूण हत्या

1) बालमजूर म्हणजे काय?

2) वर दिलेल्या चित्राला अनुसरून बाल मजूर हि एक भारतासमोरील समस्या आहे ते थोडक्यात लिहा?

3) स्त्रिभ्रूण हत्या म्हणजे काय?

4) स्त्रिभ्रूण हत्या योग्य कि अयोग्य? का?

महिने आणि ऋतू यांच्या समीकरणातून विविध सण आणि व्रते भारतीय परंपरेत साजरी केली जातात. वसंत ऋतूत गुढीपाडवा, रामनवमी, हनुमान जयंती, बुद्ध पौर्णिमा, वसंत पंचमी ही व्रते साजरी होतात. ग्रीष्म ऋतूत वटपौर्णिमा, आषाढी एकादशी अशी व्रते येतात. वर्षा ऋतूत नारळी पौर्णिमा, रक्षाबंधन, हरितालिका, गणेश चतुर्थी अशी व्रते केली जातात. शरद ऋतूत देवीचे शारदीय नवरात्र, कोजागिरी पौर्णिमा, दीपावली असे सण येतात. हेमंत ऋतूत मार्गशीर्ष गुरुवार व्रत, दत्त जयंती, मकर संक्रांती अशी व्रते केली जातात. शिशिर ऋतूत माघी गणेश जयंती, होळी, रंगपंचमी असे सण व व्रते केली जातात.

* वरील हवामान, महीने व ऋतू यांची माहिती करून घेऊन दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

1) ऋतूंचा राजा असे कोणत्या ऋतूला म्हणतात? का म्हणतात ते लिहा.

2) वर्षा ऋतूत कोणती व्रते केली जातात?

3) शिशिर ऋतू कोणकोणत्या महिन्यात येतो?

4) भारतीय हवामानानुसार असणारे ऋतू किती व कोणते?

5) हिवाळा ऋतूचे थोडक्यात वर्णन करा?

विद्यार्थी मुल्यमापन कृती

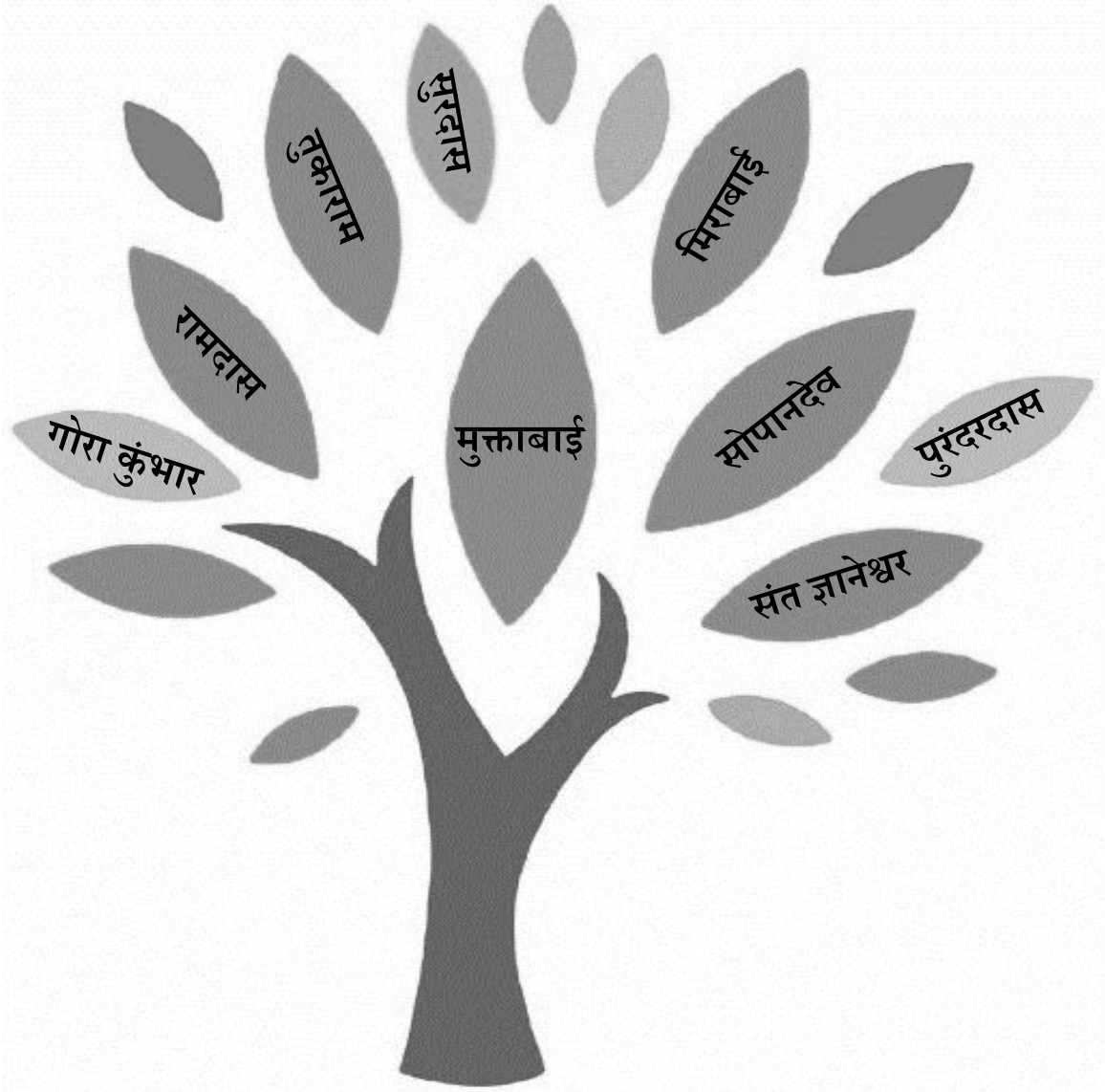
अध्ययन निष्पती 5

कृती 5.1

अ) चित्रातील संत ओळखून पाच संतांची माहिती लिहा.

ब) मराठीतील संत साहित्यिकांची यादी करा.

क) न जुळणारा शब्द शोधून लिहा.

- अ. संत मिराबाई, जनाबाई, माधवी देसाई, मुक्ताबाई.
- ब. संत तुकाराम, ज्ञानेश्वर, रामदास, बालकवी.
- क. ज्ञानेश्वरी, तुकारामांची गाथा, स्वामी, दासबोध.

कृती 5.2

नैसर्गिक आपत्तीच्या योग्या जोड्या जुळवा

- अ. सर्वत्र निसर्ग सुकतो, पाणी टंचाई -
ब. जमीन खचते, भूस्वरूप खचते -
क. झाडे उन्मळून पडातात -
ड. जमिनीच्या पोटातून लावारस -
ई. नदी नाले, ओसंडून वाहतात -

कृती 5.3

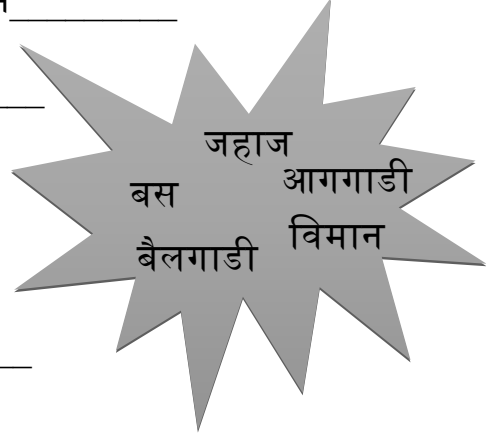
अ) इतर भाषेतील संत साहित्यिकांची यादी करा.

ब) अपघाताचे चित्र पाहून विविध वाहनांची यादी करा व वर्णन करा.

ब. मोकळ्या जागा भरा.

- 1) हवेत धुराच्या रेषा सोडून धडधडत जाणारे वाहन _____
- 2) इंधनाशिवाय चालणारे स्वस्त वाहन _____
- 3) नदी व सागरातील प्रमुख वाहन _____
- 4) आकाशातून दिमाखात चालणारे _____
- 5) प्रत्येक गावागावातून धावणारे वाहन _____

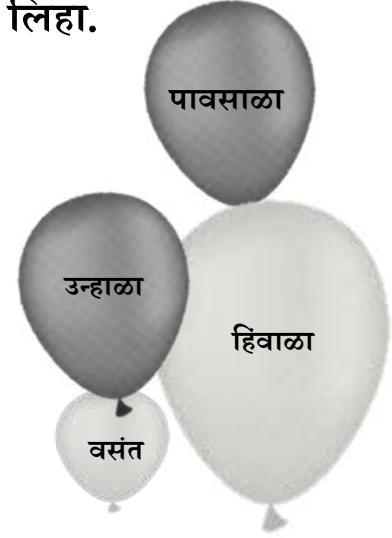
अ. भारतातील विविध धर्म व सण लिहिणे.

- उदा. (1) हिंदू - _____
- (2) - _____
- (3) - _____
- (4) - _____

ब. पहिल्या शब्दाला अनुसरुन संबंधीत दुसरा शब्द लिहा.

- (1) ऋतुंचा राजा -
(2) अंगात थंडी भरवणारा ऋतू -
(3) धो धो कोसळणारा -
(4) घामाच्या धारा काढणारा -

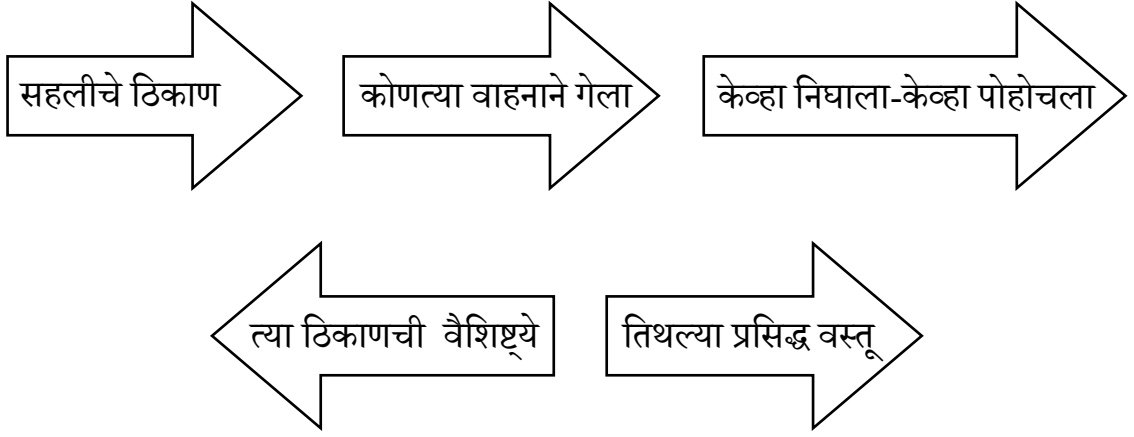
* अशाप्रकारे ऋतुंचे वर्णन करणारे शब्द तयार कर.

क. वसंत ऋतूचे एखादे चित्र काढून तुमच्या शब्दात वर्णन करा.

अध्ययन निष्पत्ती आत्मसात बाबतचे विद्यार्थी मूल्यमापन स्तर					प्राप्त स्तर
स्तर -1	स्तर -2	स्तर -3	स्तर -4	स्तर -5	
आत्मसात करू पाहतो.	जाणून घेत आहे.	आत्मसात-प्रगती दिसत आहे.	आत्मसात केला आहे	उत्तम प्रकारे आत्मसात करून, निष्पत्तीबाबत जाणून घेऊन आपल्या दैनंदिन बोलीभाषेत वापर करतो आहे.	

अध्ययन कृती क्रमांक 6.2 “प्रवास वर्णन करा”

अध्ययन कृती क्रमांक : 6.4ब लेखन वाचन

1) कोणत्याही इयत्तेमधील एक 'निसर्ग कविता' मिळवून लिहा आणि त्याला अनुसरून चित्र काढा.

2) कोणत्याही पाच कविंची यादी करून त्यांच्या प्रत्येकी तीन निसर्ग कवितांची नावे लिहा.

मूल्यामापन कृती 1

चित्रातील सण ओळखा व त्याबद्दल अधिक माहिती लिहा.

मूल्यमापन कृती क्रमांक 2

“मी नदी बोलतेही आत्मकथा लिहा.

अध्ययन निष्पत्ती : 8.7

वेगवेगळ्या स्वरूपात असलेले जात, धर्म, लिंग, आचार-विचार, वेशभूषा याविषयी आपल्या मित्र-मैत्रिणींना शिक्षक आणि कुटुंबातील सदस्यांना विद्यार्थी त्यांना पडलेले वेगवेगळे प्रश्न विचारतात.

अध्ययन कृती क्रमांक : 7.1

“वेशभूषा”

विद्यार्थ्यांनी वेगवेगळी वेशभूषा त्याच बरोबर लोकगीते ऐकावीत आणि त्यामधून विद्यार्थ्यांनी आपण वेगवेगळे अनुभव एकत्रित करावेत

वडीलधाऱ्या व्यक्तींच्या मदतीने याबद्दल जास्त माहिती समजावून घेणे .

1] या चित्रात तुला कोण व्यक्ती दिसत आहे?

2] यांना तुम्ही कोठे पाहिलात का?

3] त्यांनी गायलेल्या गाण्यांचा अर्थ तुला समजतो काय?

4] याच्यामधून आपल्याला कोणत्या संस्कृतीचे दर्शन होते?

5) या चित्रातील व्यक्ती कोणत्या धर्माची आहे असे तुला वाटते?

6) शेतकऱ्याच्या वेशभूषेतील व्यक्ती बदल तुला काय काय माहित आहे?

7) चित्र पाहून तुम्ही भिल्ल समाजाची वेशभूषा कशी असते या बदल वर्णन करा?

अध्ययन कृती क्रमांक: 7.2 “विविधतेतून एकता”

1) तू मंदिरात जातोस का?

2) तुमच्या गावांमध्ये मंदिरा सोबतच चर्च आणि मस्जिद देखील आहे का?

3) आपला भारत देश विविधतेतून एकता दर्शविणारा आहे असे म्हटले जाते. का? हे तुमच्या वाक्यात लिहा?

4) तुझ्या गावात कोण कोणत्या जाती धर्माचे लोक वास्तव्य करतात त्यांची यादी बनवा?

5) चर्चमध्ये कोणत्या धर्माचे लोक जातात आणि ते कोणत्या देवाची पूजा करतात?

6) 25 डिसेंबर दविशी सरकारी सुट्टी का जाहीर केलेली आहे?

7) रमजान हा पवित्र महिना मुस्लिम बांधव कोणत्या प्रकारे साजरा करतात?

8) सुवर्ण मंदिराबद्दल माहिती लिहा.

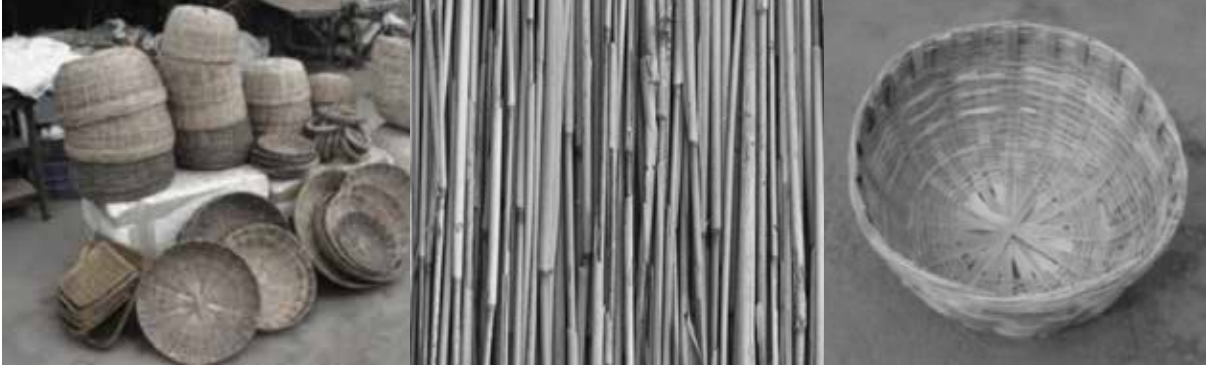
9) आपण शाळेमध्ये कोण कोणते राष्ट्रीय सण किती तारखेला साजरे करता?

10) राष्ट्रिय सण आणि धार्मिक सण यामध्ये तुला काय फरक जाणवतो याबद्दल लिही.

11) तुझ्या शाळेमध्ये साजरा केलेल्या एकाद्या सणाचा वृत्तांत लिही.

अध्ययन कृती क्रमांक: 7.3

“वेगवेगळ्या हस्तकला”

1) तुला कोणकोणत्या हस्तकलांची माहिती आहे?

2) बूड हस्तकला तू प्रत्यक्ष पाहिली आहेस का? त्याच्याबद्दल तूला आणखी काय माहिती आहे?

3) अगरबत्ती कशी बनवली जाते याची सविस्तर माहिती जमा करून लिही?

4) गवंडीकाम, सुतारकाम या हस्तकला यांच्या बदल तुला काय माहित आहे? ते लिही.

अध्ययन कृती क्रमांक : 7.4 “लोकनृत्य”

1) चित्रामध्ये तुला कोणता नृत्यप्रकार दिसत आहे? त्याबद्दल लिही.

- हे नृत्य कोणत्या भागामध्ये केले जाते?

- 2) तुझ्या भागातील यासारख्या वेगवेगळ्या नृत्यांची यादी बनव व त्यांची चित्रे जमा कर?

- 3) तुला कोणता नृत्य प्रकार आवडतो का?

- 4) लोकनृत्य म्हणजे काय? तुमच्या शब्दात लिहा?

5) तुमच्या शाळेमध्ये एखादे टिपरी नृत्य केले होते का? केव्हा? तो प्रसंग सांगा?

6) भांगडा नृत्य कोणत्या प्रदेशांमध्ये केले जाते?

7) मोहिनीअट्टम आणि कथकली हे नृत्य प्रकार कोणत्या प्रदेशांमध्ये केले जाते? कसे ते लिहा.

8) "राउत नाचा" हे नृत्य भारत देशातील कोणत्या प्रदेशांमध्ये केले जाते?

9) कूचीपुडी नृत्य हे कोणत्या प्रदेशांमध्ये केले जाते? त्याचे वैशिष्ट्य लिहा.

अध्ययन कृती क्रमांक : 7.5

“ संस्कृतीची जोपासना ”

वेगवेगळे सण समारंभ नागपंचमी, गणेश उत्सव, दीपावली, ईद-ए-मिलाद, रमजान, ख्रिसमस, गावची जत्रा, गुढीपाडवा यांच्या आचरणाचे महत्त्व समजावून घेणे आणि आपण हे सणवार का साजरे करतो याबद्दल वर्गामध्ये चर्चा करणे.

1) कोणकोणत्या गोष्टीतून आपल्याला आपली संस्कृती दिसून येते?

2) हिंदू धर्माचे लोक कोणकोणते सण साजरे करतात यांची यादी बनवा?

3) ख्रिश्चन धर्मियांच्या पारंपारिक लग्न समारंभामध्ये कोणत्या विधींचा समावेश केला जातो?

माझा मराठीची बोलू कौतुके
परि अमृतातेहि पैजा जिंके,
ऐसी अक्षरे रसिके मेळविन

4) ज्ञानेश्वरांनी सोळाव्या शतकामध्ये लिहिलेल्या आपल्या 'ज्ञानेश्वरी' या ग्रंथामध्ये मराठी भाषेबद्दल काय सांगितले आहे?

4) नागपंचमी हा सण कोणत्या मराठी महिन्यामध्ये कशा प्रकारे साजरा केला जातो?

5) मुस्लिम धर्मांमध्ये कोणकोणते सण साजरे केले जातात?

6) गौतम बुद्धाने कोणत्या धर्माची स्थापना केली?

मूल्यमापन कृती : 01

I) रिकाम्या जागी योग्य शब्द भरा

- 1) कुराण हा ----- यांचा पवित्र धर्मग्रंथ आहे?
- 2) गवंडी लोक ----- कार्य करतात?
- 3) समाजामध्ये आपल्याला -----, -----, -----, व्यावसायिक आढळतात ?
- 4) ----- या धर्माच्या लोकांच्या डोकीवरती नेहमी पगडी बांधलेली असते?
- 5) ख्रिश्चन धर्माच्या प्रार्थनास्थळाला ----- असे म्हणतात?
- 6) वासुदेव ----- वेळेला गावातून फिरत जातो?

मूल्यमापन कृती :02

II) खाली दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा?

- 1) तुमच्या संस्कृती विषयी लिहा?

2) तुमच्या गावांमध्ये कोणत्या प्रकारे जत्रा साजरी करता याचा सविस्तर वृत्तांत लिहा?

3) लोकमान्य टिळकांनी गणेशोत्सव आणि शिवजयंती हे सण सार्वजनिकरीत्या साजरे करण्याची प्रथा का सुरू केली?

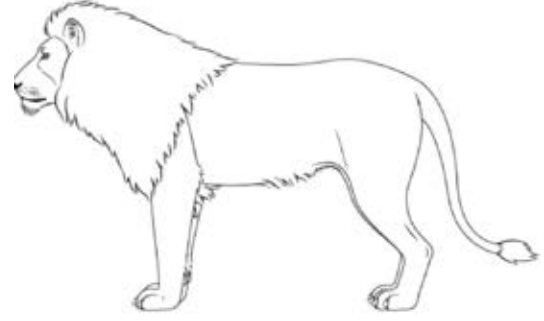
अध्ययन निष्पत्ती आत्मसात बाबतचे विद्यार्थी मूल्यमापन स्तर					प्राप्त स्तर
स्तर -1	स्तर -2	स्तर -3	स्तर -4	स्तर -5	
आत्मसात करू पाहतो.	जाणून घेत आहे.	आत्मसात-प्रगती दिसत आहे.	आत्मसात केला आहे	उत्तम प्रकारे आत्मसात करून, निष्पत्तीबाबत जाणून घेऊन आपल्या दैनंदिन बोलीभाषेत वापर करतो आहे.	

अध्ययन कृती क्रमांक : 8.2

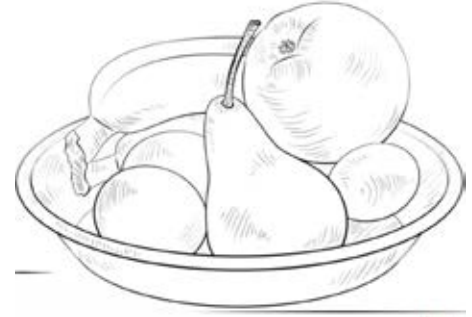
कृतीचे नांव - 'चित्र वर्णन'

चित्र पाहून चित्रबद्दल अधिक माहिती लिहा.

1) -----

2) -----

3)-----

अध्ययन कृती 8.3 a

कृतीचे नांव - 'प्रसंग लेखन'

दिलेल्या विषयावर प्रसंग लेखन करा.

- कोरोना महामारी

A series of 20 horizontal dashed lines for writing, arranged in a large rectangular frame.

A series of 25 horizontal dashed lines for writing, arranged in a vertical column within a rectangular frame.

अध्ययन कृती क्रमांक 8.4 “ नाट्यछटा ”

- “दिवाकरांची बोलावणे आल्याशिवाय नाही!” ही नाट्यछटा वाचून नाट्य छटेची वैशिष्ट्ये लिहा. <https://youtu.be/E4QM-AVNdKM>

←चिंगी	बोलावणं आल्याशिवाय नाही !	
महिन्याची	(नाट्यछटा) (१९१२)	शेवटची
झाली नाही	साहित्यिक दिवाकर	किंकाळी !
तोच		(नाट्यछटा)→
(नाट्यछटा)		

<poem> सांगूं तरि आतां किती जणांना ? येतो तो हेंच विचारतो ! - असतील ! चार नाही छप्पन्न नोटिसा निघाल्या असतील ! करायचय काय मला त्यांच्याशी ! जायचं असेल, त्यांनी जावं खुशाल ! मी थोडाच जातोंय तसा ! - अरे राहिलं ! नाही, तर नाही ! इथं थोडंच माझं कांहीं अडलं आहे ! हपापलेली चार खतरुड पोरं गोळा करा, आणि हव्वं तें करा म्हणावं ! - नाही सगळ्या गॅदरिंगच्या नाटकाचा बट्याबोळ झाला, तर नांव कशाला ! - अब्बे जारे ! मोठा शाळेचा मला अभिमान सांगतो आहे ! आम्हांला तेवढा अभिमान असावा ! आणि शाळेला ? तिनं हव्वं तसं आम्हांला लाथाडावं होय ? - अलवत ! नाहीच भागायचं नुसल्या नोटिशीनं ! कांही थोडीथोडकी वर्ष नाही कामं केलेली मी ! अन् तींही पुनः अशीं तशीं ? - चौथीत आल्याबरोबर धडाक्याला कॅन्यूटचं काम ! सारख्या टाळ्या ! तीच तऱ्हा दुसऱ्या वर्षी ! पुढें पांचवीत येतांच अश्वत्थाम्याचें काम ! जो कांहीं त्यांत माझा आवाज लागला, तसा अद्याप एकाचाही कोणाचा लागला असेल तर शपथ ! - दोन रे का ? पांचवीत तर ओळीनें तीन वर्ष कामं केली मी ! अन् सहावीतली दोन ठाउकच आहेत तुम्हांला ! - नाही, संभाजीचं काम तें दुसऱ्या वर्षी ! वा ! त्या वर्षी तर किती जणांनीं आंत येऊन सांगितलं कीं, धंदेवाल्यापेक्षाही तुझं काम छान झालं ! ' - अरे त्या वर्षी तर स्पेशल पदक मिळालं मला ! - तेंच पुनः सातवीत आल्यावर ! पहिलंच अगदी सीझरचं काम - दुसऱ्याला चांगलं दिलेलं पण त्याचं काढून मुद्दाम मला दिलं ! नाटक पाहूला कोणी युरोपियन आला होता, त्यानं काम पाहून विशेषतः ऍक्सॅटस ऍकून तोंडांत बोट घातलं म्हणतात ! - पुढं दुसऱ्या वर्षी ? - हां बरोबर ! धुंडिराजाचं काम ! - तेव्हां तर काय हंसता हंसतां पुरेवाट झाली लोकांची ! अन् सगळ्यांत बाबा कळस झाला गेल्या वर्षी ! - शॉयकॉलचं काम ! - पाहून लोक इतके चिडले कीं,

विशेषतः ऍक्सॅटस ऍकून तोंडांत बोट घातलं म्हणतात ! - पुढं दुसऱ्या वर्षी ? - हां बरोबर ! धुंडिराजाचं काम ! - तेव्हां तर काय हंसता हंसतां पुरेवाट झाली लोकांची ! अन् सगळ्यांत बाबा कळस झाला गेल्या वर्षी ! - शॉयकॉलचं काम ! - पाहून लोक इतके चिडले कीं, एकनं तर चकचकीत घोंडा मारला स्टेजवर ! - तेव्हां बोला आतां ! इतका जिथं माझा अनुभव आणि दर्जा वाढलेला, तिथं असल्या फासक्याफुसक्या नोटिशीनं जायचं ! - साफ नाही यायचा तसा मी ! मास्तरचा जर येवढा ऐटा आहे सांगितलं ना ! मास्तरांवाच जर इतका तोरा आहे, तर साफ यायचा नाही मी बोलावणं आल्याशिवाय....

<poem>

हे साहित्य भारतात तयार झालेले असून ते आता प्रताधिकार मुक्त झाले आहे. भारतीय प्रताधिकार कायदा १९५७ नुसार भारतीय साहित्यिकांच्या मृत्युनंतर ६० वर्षांनी त्याचे साहित्य प्रताधिकारमुक्त होते. त्यानुसार १ जानेवारी १९५६ पूर्वीचे अशा लेखकांचे सर्व साहित्य प्रताधिकारमुक्त होते.

A series of 25 horizontal dashed lines for writing.

A series of 25 horizontal dashed lines for writing, contained within a rectangular border.

अध्ययन कृती क्रमांक: 8.5

कृतीचे नांव - 'काव्य गायन'

खाली दिलेल्या कुंभारासारखा गुरु नाही रे जगात हि ग. दि. माडगूळकर यांची कविता पाठ करा व चालीत म्हणा. <https://youtu.be/kUGKQDUUp8Fk>

कुंभारासारखा गुरु नाही रे जगात
वरी घालितो धपाटा, आत आधाराला हात

आधी तुडवी तुडवी मग हाते कुरवाळी
ओल्या मातीच्या गोळ्याला येई आकृती वेगळी
घट जाती थोराघरी, घट जाती राऊळात

कुणी चढून बसतो गावगौरीच्या मस्तकी
कुणी मद्यपात्र होतो रावराजांच्या हस्तकी

आव्यातली आग नाही पुन्हा आठवत

कुणी पुजेचा कलश, कुणी गोरसाचा माठ
देता आकार गुरूने ज्याची त्याला लाभे वाट
घट पावती प्रतिष्ठा गुरू राहतो अज्ञात

मूल्यमापन कृती 1

देशासाठी शहीद झालेल्या सैनिकांच्या अंत्यविधीचे प्रसंग लेखन करा.

A series of 25 horizontal dashed lines for writing, contained within a rectangular border.

मूल्यमापन कृती 2

कंसात दिलेले साहित्य योग्य त्या साहित्यिका समोर लिहा.

(बलुतं , नटसम्राट, धूपद, मळणी, गीत रामायण)

साहित्यिक

- 1) ग दि माडगूळकर -----
- 2) विंदा करंदीकर -----
- 3) कुसुमाग्रज -----
- 4) दया पवार -----
- 5) रा. रं. बोराडे -----

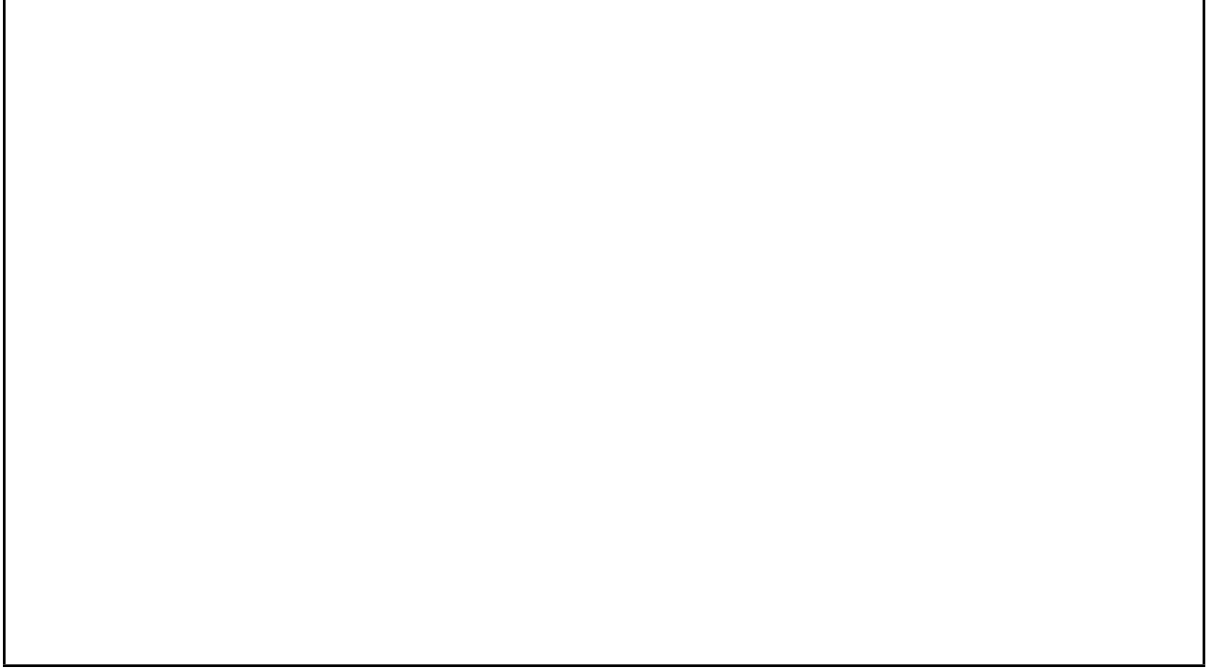
- वरील साहित्यिकांचे फोटो मिळवून चिकटवा.

अध्ययन निष्पत्ती आत्मसात बाबतचे विद्यार्थी मूल्यमापन स्तर					प्राप्त स्तर
स्तर -1	स्तर -2	स्तर -3	स्तर -4	स्तर -5	
आत्मसात करू पाहतो.	जाणून घेत आहे.	आत्मसात-प्रगती दिसत आहे.	आत्मसात केला आहे	उत्तम प्रकारे आत्मसात करून, निष्पत्तीबाबत जाणून घेऊन आपल्या दैनंदिन बोलीभाषेत वापर करतो आहे.	

* प्रजासत्ताक दिनाचे चित्र रेखाटा . व प्रजासत्ताक दिनाचे महत्व लिहा.

अध्ययन कृती क्र: 9.2 जाहिरात लेखन

कृती क्र: 9.2 कोणत्याही एका बिस्किटाची जाहिरात चित्राद्वारे दर्शवा आणि वर्णन करा.

A series of 25 horizontal dashed lines for writing, arranged in a vertical column within a rectangular border.

अध्ययन कृती क्रमांक: 9.3 पत्र लेखन

कृती क्र: 9.3 तुम्ही अनुभवलेल्या एखाद्या सहलीचे वर्णन सांगणारे पत्र किंवा व्यायामाचे महत्त्व पटवून देणारे पत्र तुमच्या लहान भावास लिहा.

A series of 25 horizontal dashed lines for writing, arranged in a single column within a rectangular border.

2) सोनार, लोहार, सूतार, बुरुड व भाजी विक्रेते यांच्या दैनंदिन व्यवहाराबद्दल लिहा.

अध्ययन कृती क्र: 9.5 टिप्पणी लेखन

कृती क्र: 9.5 अ खालील विषयावर टिप्पणी लिहा.

1. वातावरणातील बदल-

2. शिक्षणाचे महत्त्व-

3. आपला सण-

2. खालील पत्र पूर्ण करा.(अनुलेखन करणे)

प्रेषक,

नाव: -----

शाळा: -----

बेळगाव, पिन कोड-----

चि.....

.....आशिर्वाद

कालच ----- मिळाले. त्यात तुझ्या परीक्षेचा -----
वाईट वाटले. ----- तुला सर्व विषयात -----
आणि ----- आहेत.

यावरून ----- शिक्षणाशिवाय -----
----- नाही.तू ----- तरच -----
----- होईल. ----- मिळेल. म्हणतात ना ----- नाही.

असाच जर-----होशील-----
-----करतील-----वाटेल? विचार कर-----
-----अभ्यास-----जा-----
-----जाणीव ठेव.

अथर्वचा ----- नाही? कावेरी -----
----- ना? घरी ----- नमस्कार.

तुझा दादा

पत्ता-

[संदर्भासाठी आठवीच्या पुस्तकातील पान क्र -144 पहा]

अध्ययन निष्पत्ती आत्मसात बाबतचे विद्यार्थी मूल्यमापन स्तर					प्राप्त स्तर
स्तर -1	स्तर -2	स्तर -3	स्तर -4	स्तर -5	
आत्मसात करू पाहतो.	जाणून घेत आहे.	आत्मसात-प्रगती दिसत आहे.	आत्मसात केला आहे	उत्तम प्रकारे आत्मसात करून, निष्पत्तीबाबत जाणून घेऊन आपल्या दैनंदिन बोलीभाषेत वापर करतो आहे.	

अध्ययन निष्पत्ती 10

काव्यवाचन त्यातील छंद, अलंकार, यमक आणि व्याकरणाची वैशिष्ट्ये जाणून घेऊन देशी विदेशी शब्द तत्सम- तद्भव, नाम, विभक्ती, क्रियापद, अव्यय इत्यादी व्याकरणाचे घटक जाणून घेतात आणि त्याविषयी ज्ञान वाढवतात.

अध्ययन कृती क्रमांक : 10.1

खालील कविता वाचा .

“आनंदकंद ऐसा हा हिंद देश माझा
सत्यास ठाव देई
वृत्तीस ठेवी न्यायी
सत्यासि मानी राजा हा हिंद देश माझा
जनकादिराज योगी
शुक्र वामदेव योगी
घुमविती कीर्ती बाजा हा हिंद देश माझा
दमयंती जानकी ती
शीलासभूषविती ”

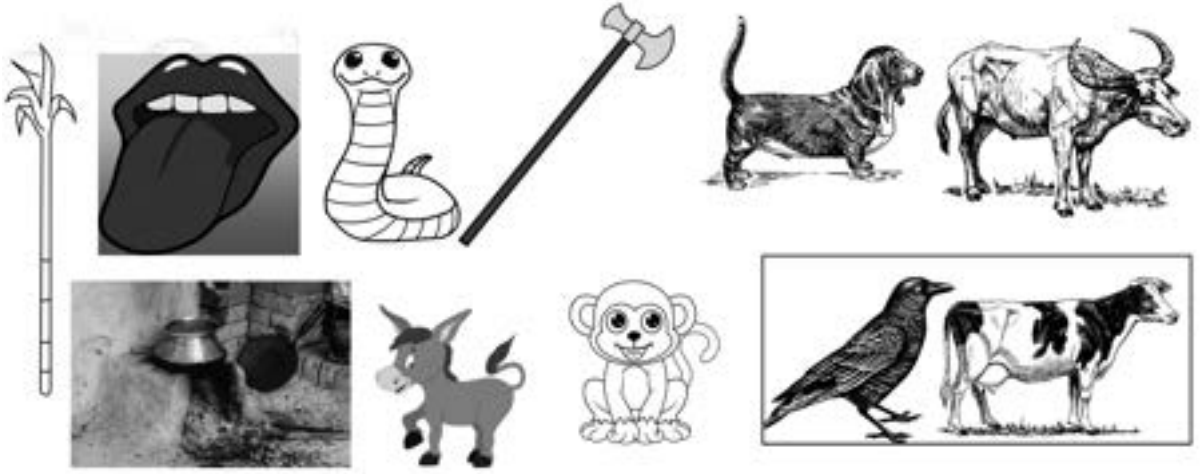
- ग.दि.माडगुळकर यांची ‘आ चंद्र सूर्य नांदो’ ही देशभक्तीपर कविता मिळवून लिहा-वाचा आणि त्यातील छंद, अलंकार, यमक ओळखून लिहा.

•

Handwriting practice lines consisting of 25 horizontal dashed lines.

A series of 25 horizontal dashed lines for writing, arranged in a vertical column within a rectangular border.

अध्ययन कृती क्रमांक : 10.2

* वरील चित्रावर आधारित म्हणी लिहा.

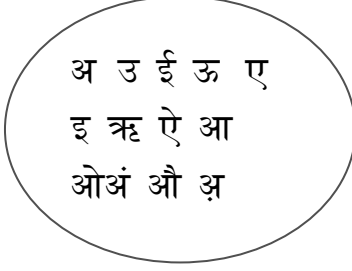
- 1) -----
- 2) -----
- 3) -----
- 4) -----
- 5) -----
- 6) -----
- 7) -----
- 8) -----
- 9) -----
- 10) -----

- तुम्हाला माहित असलेल्या पाच म्हणी लिहा आणि एकाचा विस्तार करा.

A series of 20 horizontal dashed lines for handwriting practice, evenly spaced across the page.

अध्ययन कृती क्रमांक : 10.3

खालील वर्तुळातील स्वर क्रमबद्ध लिही.

अध्ययन कृती क्रमांक : 10.4

खाली दिलेली व्यंजने क्रमबद्ध पद्धतीने लिही.

ग ङ क ख. घ

झ च छ. त्र ज

ठ ट. ढ ण ड

थ न त ध द

भप ब फ म

ल व य. ष र स श ञ ळ हे

अध्ययन कृती क्रमांक : 10.5

खालील विभक्तीचे विभक्ती प्रत्यय लिहा.

1. प्रथमा _____
2. द्वितीया _____
3. तृतीया _____
4. चतुर्थी _____
5. पंचमी _____
6. षष्ठी _____
7. सप्तमी _____
8. संबोधन _____

अध्ययन निष्पत्ती आत्मसात बाबतचे विद्यार्थी मूल्यमापन स्तर					प्राप्त स्तर
स्तर -1	स्तर -2	स्तर -3	स्तर -4	स्तर -5	
आत्मसात करू पाहतो.	जाणून घेत आहे.	आत्मसात-प्रगती दिसत आहे.	आत्मसात केला आहे	उत्तम प्रकारे आत्मसात करून, निष्पत्तीबाबत जाणून घेऊन आपल्या दैनंदिन बोलीभाषेत वापर करतो आहे.	<p>① ② ③</p> <p>④ ⑤</p>

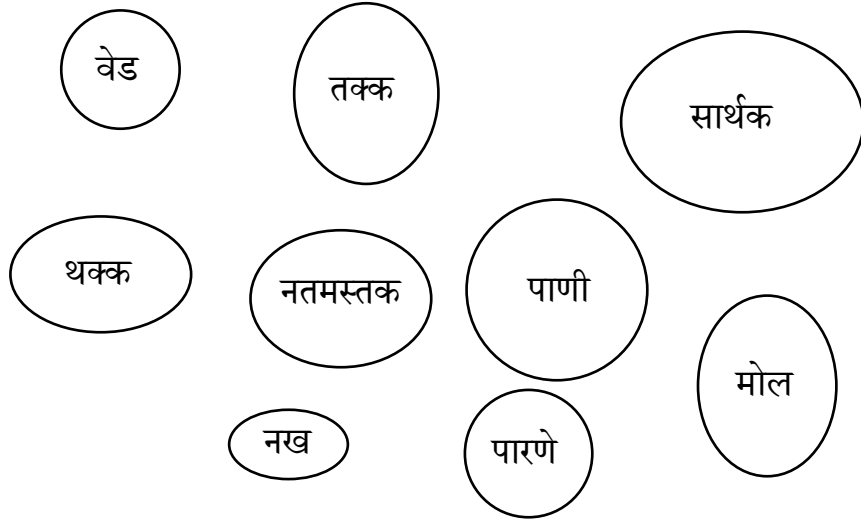
अध्ययन निष्पत्ती क्रमांक: 11

वेगवेगळ्या संदर्भांचा विविध उद्देशांसाठी केल्या जाणाऱ्या विविध विषयांच्या लेखनाल योग्य शब्द वाक्य प्रचार यांचा प्रयोग करतात .

अध्ययन कृती क्रमांक : 11.1

कृतीचे नांव - 'शब्द भांडार'

वर्तुळातील शब्दांना जोडणारा कंसातील योग्य शब्द घेऊन वाक्यप्रचार तयार करा.

(लावणे, फिटणे, पाजणे, होणे, लागणे, उघडणे, समजणे)

अध्ययन कृती क्रमांक : 11.2

‘वाट’ या शब्दावरून तयार होणारे वाक्यप्रचार लिहा

1. -----
2. -----
3. -----
4. -----
5. -----

अध्ययन कृती क्रमांक : 11.3

कृतीचे नांव - ‘गोडी वाक्यप्रचाराची’

दिलेल्या वाक्यप्रचारांचा योग्य अर्थ लिहा.

१. उदक सोडणे -----
२. अंगाचा तिळपापड होणे -----
३. भागुबाई होणे -----
४. अकलेचे तारे तोडणे -----
५. तोंडाला पाणी सुटणे -----

अध्ययन कृती क्रमांक : 11.4

अर्थ पाहून वाक्यप्रचारांच्या योग्य जोड्या लावणे.

अर्थ	वाक्यप्रचार
1. भांडण लावणारा	केसाने गळा कापणे
2. आकस्मित संकट येणे	धूळ चारणे
3. पूर्ण पराभव करणे	पगडी फिरविणे
4. मत बदलणे	कळीचा नारद
5. विश्वासघात करणे	आभाळ फाटणे

अध्ययन कृती क्रमांक : 11.5

वाक्य वाचून रिकाम्या जागी योग्य वाक्यप्रचार लिहा.

(पाणी पाजणे, पाणी सोडले, तिलांजली देतात, खसखस पिकली)

1. गुरुजींनी विनोद सांगताच वर्गात _____
2. सैनिक देशासाठी स्वतःच्या प्राणांची _____
3. संत पुरंदर दासांनी आपल्या संपत्ती वर _____
4. भारताने अनेकदा पाकिस्तानला युद्धात _____

मूल्यमापन कृती क्रमांक1-

* दिलेल्या वाक्यप्रचारांचा अर्थ सांगून वाक्यात उपयोग कर.

1. इतिश्री होणे-----

2. करुणा भाकणे -----

3. जिवाचे रान करणे -----

4. फत्ते होणे -----

5. पाठीत खंजीर खुपसणे -----

* तुमच्या पुस्तकातील दहा वाक्यप्रचार शोधून अर्थासहित लिहा.

- तुम्हाला माहित असलेल्या देश भक्ती गीतांची नावे लिहा?

- तुम्हाला माहित असलेल्या राष्ट्रीय सणांची नावे लिहा?

- तिरंगा ध्वजाचे चित्र काढून त्याची माहिती लिहा.

मूल्यमापन कृती क्रमांक – 2

चित्रातील वस्तू देशी विदेशी शब्दात लिहा.

देशी

विदेशी

1.

2.

3.

4.

मूल्यमापन कृती क्रमांक- 3

* खालील वाक्यातील नाम ओळखा.

1. विभावरी खेळावयास गेली आहे.

2. काश्मीर पाहण्यासारखे आहे.

3. कधीही लबाडी करू नये.

4. हवामान सुंदर आहे.

अध्ययन निष्पत्ती आत्मसात बाबतचे विद्यार्थी मूल्यमापन स्तर					प्राप्त स्तर
स्तर -1	स्तर -2	स्तर -3	स्तर -4	स्तर -5	
आत्मसात करू पाहतो.	जाणून घेत आहे.	आत्मसात-प्रगती दिसत आहे.	आत्मसात केला आहे	उत्तम प्रकारे आत्मसात करून, निष्पत्तीबाबत जाणून घेऊन आपल्या दैनंदिन बोलीभाषेत वापर करतो आहे.	

1) तुम्ही पूर्ण विरामंचा वापर कोठे –कोठे करता ?

अध्यापन कृती क्रमांक : 12.2

अर्धविराम (;) आणि स्वल्पविराम (,) यांचा वापर करणे.

ढग खूप गर्जत होते; पण पाऊस पडला नाही.

वरती दिलेल्या वाक्याप्रमाणे अर्धविरामा चा वापर करून 10 वाक्य लिहा.

1) -----
2) -----
3) -----
4) -----
5) -----
6) -----
7) -----

8) -----

9) -----

10) -----

• एकाच जातीचे शब्द लागोपाठ आल्यास आपण स्वल्पविराम याचा वापर करतो.

चित्रकला, संगीतकला, शिल्पकला,

यासारखी 10 उदाहरणे तुम्ही शोधून लिहा.

1) -----

2) -----

3) -----

4) -----

5) -----

6) -----

7) -----

8) -----

9) -----

10) -----

अध्यापन कृती क्रमांक : 12.3

“अपूर्ण विराम (:) आणि उद् गारवाचक (!) चिन्हाचा वापर”

अरेरे! तो नापास झाला.

शाब्बास! छान खेळलास.

तुमच्या मराठीच्या पाठ्यपुस्तकातील यासारखी उद्गारवाचक चिन्हे शोधून लिहा.

- 1) -----
- 2) -----
- 3) -----
- 4) -----
- 5) -----
- 6) -----
- 7) -----
- 8) -----
- 9) -----
- 10) -----

* तुमच्या मराठीच्या पाठ्यपुस्तकातील अपूर्ण विराम (:) यासारखी चिन्हे शोधून लिहा.

- 1) -----
- 2) -----

- 3) -----
- 4) -----
- 5) -----
- 6) -----
- 7) -----
- 8) -----
- 9) -----
- 10) -----

अध्यापन कृती क्रमांक : 12.4 (प्रश्नचिन्ह)

तू केव्हा आलास ?

माझे मराठी पुस्तक कुठे आहे ?

तुम्हाला या प्रकारचे कोण कोणते प्रश्न पडतात आणि तुम्ही आपले ज्ञान वाढविण्यासाठी कोणकोणत्या प्रकारचे प्रश्न विचारता ती सर्व प्रश्नार्थक वाक्ये दिलेल्या जागेमध्ये लिहा.

- 1) -----
- 2) -----
- 3) -----
- 4) -----
- 5) -----
- 6) -----

7) -----

8) -----

9) -----

10) -----

अध्यापन कृती क्रमांक : 12.5 (एकेरी अवतरण, दुहेरी अवतरण)

तो म्हणाला, “मी येईन”.

शिवाजी सावंत यांची ‘छावा’ कादंबरी प्रसिद्ध आहे.

या प्रकारे खाली दिलेल्या वाक्यांमधून एकेरी आणि दुहेरी अवतरण चिन्हांचा प्रयोग करा

अरे वा काय सुरेख घडणीच्या बांगड्या आहेत काकू आवडल्या यांनी मला हौसेने घेतल्या 30 एप्रिल ला वाढदिवसाला माझ्या चला चौपाटी आली गिरगावची येथे तीस मिनिटे वेळ मिळेल तिथे भेळीचे स्टॉल नाहीत धावाधाव करू नका त्यानंतर बस भेळपुरी पाणीपुरी स्टॉल वर थांबवली सगळे जण आनंदाने खाली उतरले तोवर समोर शहाळपाणी वाला आला शिवांगी आपण शहाळपाणी घेऊ गौरीची आई म्हणाली.

अध्यापन कृती क्रमांक 12.6

संयोग चिन्ह (-) आणि अपसरण (_) चिन्ह वापरणे

खाली दिलेल्या जागेमध्ये या दोन्ही चिन्हांचा वापर करा .

- 1) -----
- 2) -----
- 3) -----
- 4) -----
- 5) -----

मूल्यमापन कृती क्रमांक- 1

* सर्व चिन्हांचा समावेश असलेला उतारा तुमच्या पुस्तकातून शोधून लिहा.

I) रिकम्या जागी योग्य चिन्हांचा वापर करा.

- 1) वाक्य पूर्ण झाल्या नंतर आपण _____ चिन्हांचा वापर करतो.
- 2) प्रश्नार्थक वाक्याच्या शेवटी _____ वापरतात.
- 3) भावना व्यक्त करताना _____ चिन्हाचा वापर करतात.
- 4) दोन शब्द जोडताना _____ वापरतात.

मूल्यमापन कृती क्रमांक- 2

II) योग्य जोड्या जुळवा

- 1) _ प्रश्नचिन्ह
- 2) ; अपसरण चिन्ह
- 3) ! पूर्ण विराम
- 4) . उदगारवाचक चिन्ह
- 5) ? विसर्ग

मूल्यमापन कृती क्रमांक- 3

III) खालील फुलामध्ये तुम्हाला कोणकोणती चिन्हे दिसत आहेत त्यांची यादी बनवा.

- 1) -----
- 2) -----

3) -----

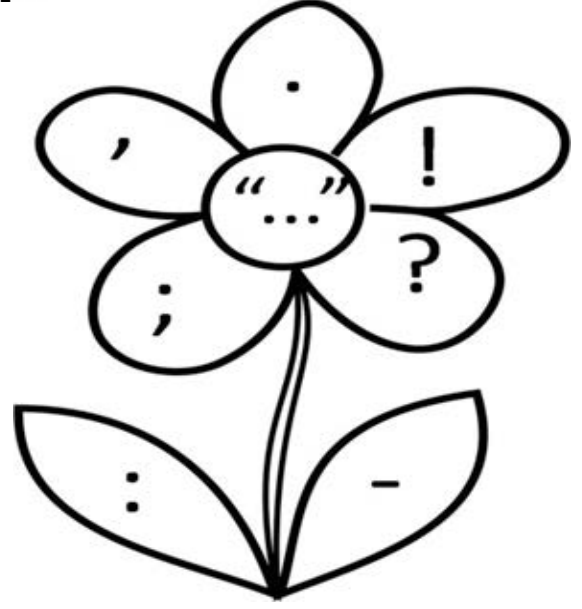
4) -----

5) -----

6) -----

7) -----

8) -----

अध्ययन निष्पत्ती आत्मसात बाबतचे विद्यार्थी मूल्यमापन स्तर					प्राप्त स्तर
स्तर -1	स्तर -2	स्तर -3	स्तर -4	स्तर -5	☆ ☆ ☆ ☆ ☆
आत्मसात करू पाहतो.	जाणून घेत आहे.	आत्मसात-प्रगती दिसत आहे.	आत्मसात केला आहे	उत्तम प्रकारे आत्मसात करून, निष्पत्तीबाबत जाणून घेऊन आपल्या दैनंदिन बोलीभाषेत वापर करतो आहे.	

संदर्भ ग्रंथ

अ. न.	ग्रंथ	प्रकाशक
1	माय मराठी पाठ्य पुस्तके	डी एस ई आर टी बेंगळूरू
2	दीक्षा पोर्टल	कर्नाटक सरकार
3	निपुण भारत	भारत सरकार
4	कृती संचिका	TEID बेळगावी
5	यु -ट्यूब वरील शैक्षणिक लकि	यु ट्यूब
